

AARS BYMIDTE

Byfornyelsesprogram for Aars Bymidte

LYTT Architecture AS

Mindegade 13, 3.

8000 Aarhus C

Tlf. 8620 3200

www.lytt.dk

Kontaktperson: Niels Kjølhede

Tlf. 2183 8685

Mail: nk@lytt.dk**Vesthimmerlands Kommune**

Vestre Boulevard 7

9600 Aars

Tlf. 9966 7000

www.vesthimmerland.dk

Kontaktperson: Carsten Agesen

Tlf. 2224 4007

Mail: cag@vesthimmerland.dk**INDHOLDSFORTEGNELSE**

FORORD	3
OMRÅDEBESKRIVELSE	
TRE FOKUSOMRÅDER	4
PROJEKT 1: KIMBRERTORVET "BYENS HJERTE"	5
PROJEKT 2: OVERDÆKKET SCENE I ANLÆGGET "MUSIKPAVILLONEN"	9
PROJEKT 3: TILLØBET TIL AARS ANLÆGSSØ "LYD PÅ ÅEN"	12
KOMMUNALE OG PRIVATE INITIATIVER	15
HANDLINGS- OG TIDSPLAN	16
BUDGET	
INVESTERINGSREDEGØRELSE	17

FORORD

Byfornyelsesprogrammet for Aars bymidte udgør grundlaget for Vesthimmerlands Kommunes områdefornyelsesindsats og er et væsentligt arbejdsredskab for det videre arbejde med udviklingen af Aars som en driftig handels- og uddannelsesby.

Det overordnede ønske med udviklingen af bymidten i Aars er at skabe et bedre, mere sammenhængende byliv, forbedre livskvaliteten for borgerne og samtidig gøre det mere attraktivt at vælge Aars - uanset om det er som tilflytter, virksomhed eller studerende.

Byfornyelsesprogrammet bygger på kommunens Bymidteplan for Aars, "Kunsten at skabe byen sammen", fra 2020. Bymidteplanen er et idékatalog, der danner rammen for

bymidstens udvikling og skal bruges som grundlag for omdannelser, nye tiltag og investeringer. Formålet er at sikre en sammenhængende udvikling fremadrettet, hvor eksisterende såvel som nye funktioner knyttes bedre sammen og giver plads til alle dem, der har deres daglige gang i Aars. Tiltagene skal bidrage til at synliggøre Aars' potentialer og styrke byens identitet som uddannelses-, kunst- og handelsby.

Dette byfornyelsesprogram fokuserer på tre udvalgte områder, som der søges økonomisk støtte til: Kimbrertorvet "Byens Hjerte" samt Tilløbet til Aars Anlægssø "Lyd på Åen" og Den overdækkede scene "Musikpavillonen" i Aars Anlæg.

OMRÅDET

Aars er den største by i Vesthimmerlands Kommune med 8.320 indbyggere. Byen er kendetegnet ved at være en by med virke- og voksetrang, hvor der ikke er langt fra idé til realisering. Aars har siden slutningen af 1800-tallet undergået store forandringer fra landsby over stationsby til at være den industri-, handels- og uddannelsesby, som vi kender i dag, og det medfører nogle naturlige udfordringer. Derfor skal byen både til at tænkes og bygges anderledes end tidligere.

Aars har med sin centrale placering i kommunen, de mange uddannelses- og kulturinstitutioner og rige kunst- og kulturhistorie en unik mulighed for at styrke sin profil og blive et mere attraktivt sted at bosætte sig.

Bosætning er i Aars, såvel som for hele kommunen, helt essentielt. Områdefornyelsen skal hjælpe med, at der

fremadrettet arbejdes aktivt med bosætning på mange forskellige parametre. Bymidteplanens anbefalinger peger først og fremmest på at tiltrække nye borgere, virksomheder og studerende ved at skabe et levende og attraktivt by- og handelsliv - sammen med dem der bruger byen.

Manglende byliv og tiltrækningskraft i bymidten

Aars oplever ligesom mange andre steder i Danmark, at den stigende internethandel er en medvirkende faktor til faldende aktivitet i butikkerne, hvilket betyder flere tomme butikslokaler og mindre liv i bymidten.

Bymidten er i dag præget af en del monofunktionelle parkeringsarealer, som ikke bidrager til et attraktivt byliv, men derimod ligger øde hen, når de ikke er fyldt op med biler.

At have et åløb, der løber igennem en bymidte, er et stort aktiv i forbindelse med at trække naturen ind i byen, skabe biodiversitet og byliv, men i Aars Anlæg er åens tilstedeværelse og potentialer i perioder nærmest fraværende. Vandet er plaget af alger pga. den svage gennemstrømning og vandspejlet står lavt i det brede åløb.

Kimbrertorvet fremstår i dag som et usammenhængende transitrum uden hierarki og kobling til de omkringliggende funktioner. I torvets kant er der parkering og spredte muligheder for ophold, men disse rummer ikke en egentlig sammenhængskraft. Her er ikke noget, der giver særlig anledning til at slå sig ned og holde en pause på shoppeturen eller stoppe op efter en tur på biblioteket.

De tre fokusområder

Alt dette har de tre fokusområder til hensigt at lave om på. De skal udgøre tre særlige steder i bymidten, som skal skabe en mere markant fortælling om byen og understøtte Aars' identitet. Bymidten skal summe af liv, parkeringspladserne skal omstruktureres og gøres multifunktionelle, så de kan tages i brug i forbindelse med fx markedsdage og byfester, og der skal indtænkes merværdiskabende elementer såsom regnvandsopsamling, som udover en praktisk funktion kan bidrage med et rekreativt og legende element i byrummet. Åen skal fremhæves og aktiveres som et levende og karaktergivende element som tilbyder naturoplevelser, aktivitetsmuligheder og mødesteder for alle aldre.

TRE FOKUSOMRÅDER

I forbindelse med udviklingen af bymidteplanen for Aars blev der i 2020 gennemført en omfattende proces med involvering af byens borgere.

Kimbrertorvet og Aars Anlæg er blandt de projektområder, som borgerne har vist størst opbakning til i arbejdet med at skabe en mere attraktiv og alsidig bymidte.

I det følgende beskrives de tre udvalgte fokusområder, der er afledt af og bygger på idéer fra lokale aktører og interessenter, og som skal kickstarte de fysiske forandringer af byens rum.

BYENS HJERTE

Kimbrertorvet i dag

Kimbrertorvet er centralt placeret i hjertet af byen, på midten af byens handelsgade; Himmerlandsgade. Torvet er særligt kendetegnet ved Per Kirkeby muren, der er vigtig for byens identitet, men som i dag ikke kommer til sin fulde ret på pladsen. Kimbrertorvet fungerer som torv med mulighed for afholdelse af arrangementer samt p-plads, men opleves generelt som kedeligt og dødt. Mange synes, at opholdsmulighederne er begrænsede og efterspørger flere og anderledes sidde- og opholdsmuligheder.

Torvet binder bymidten sammen med Himmerlandsgade på den ene side og Søndergade på den anden side. Himmerlandsgade er byens handelsgade og Søndergade er centralnerven til bymidtens større p-pladser. Borgerne oplever, at bilerne er dominerende og fylder for meget på torvet og på vejene omkring torvet. Aars Bibliotek er placeret med indgang ved Kimbrertorvet,

men den direkte forbindelse til biblioteket afskæres af Søndergade, hvorved der ikke skabes et naturligt flow af mennesker mellem torvet og bibliotekets kulturelle og offentlige funktioner.

Projekt 1: Kimbrertorvet "Byens Hjerter"

Som byens centrale torv er Kimbrertorvet hjertet i Aars. Torvet skal gøres til en destination ved at skabe et levende byrum, hvor man har lyst til at komme og opholde sig. Der er behov for en aktivering og forskønnelse af byrummet, der styrker torvet som byens samlingspunkt. Torvet skal være den centrale arena for større aktiviteter og tilbyde bedre rammer for events og begivenheder, som er med til at understøtte det lokale handels- og kulturliv.

Med omdannelsen af Kimbrertorvet skabes et mere markant torv med optimale rammer for byliv, ophold og leg.

Koblingen mellem biblioteket og torvet ønskes styrket. Ny belægning med samme design og udtryk fra torvet over Søndergade til biblioteket skal skabe større fysisk sammenhæng mellem torvets funktioner. Ved at løfte pladsen op, kan man sænke farten, øge sikkerheden og dermed passe bedre på de bløde trafikanter.

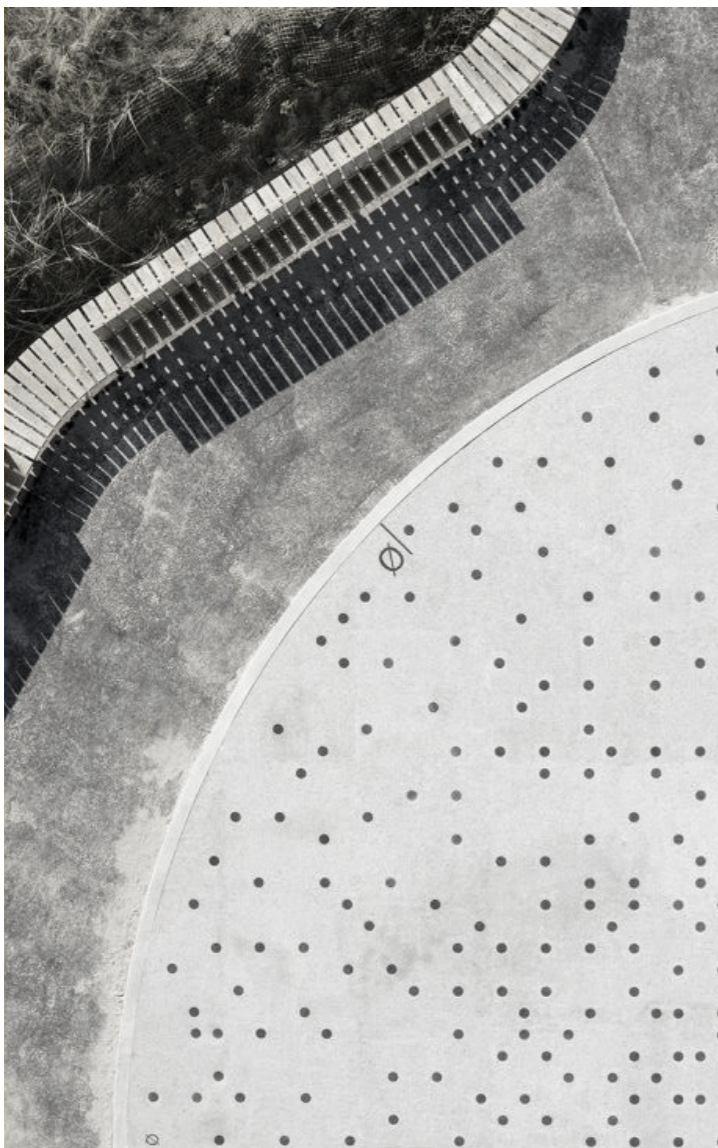
Tokesvej ensrettes og indsnævres. Samtidig kan torvet gøres en smule bredere. Det kan afhjælpe følelsen af for meget trafik omkring torvet og højne trykthed for forgængere.

For at understøtte torvets funktion som samlingspunkt fjernes p-pladserne på torvet og der laves et vandelement med dysser i belægningen, der også kan håndtere regnvand. Vandet kan nydes og bruges til leg om sommeren og slukkes ifm. større arrangementer. Der indarbejdes god belysning på torvet, hvor både vandelement og Per Kirkeby-muren indtænkes.

REFERENCER

MUSIKPAVILLONEN

Aars Anlæg i dag

Anlægget er en af byens største kvaliteter og et grønt åndehul i bymidten. Byens borgere holder meget af anlægget, og det er velbesøgt, særligt i sommerperioden. Samtidig fungerer det som et vigtigt mødested for byens unge og giver frihed og gode muligheder for samvær. Mange synes dog, at der mangler flere opholdsmuligheder og fleksibilitet i form af bænke og stole.

Der er ligeledes behov for at forskønne parken med fokus på at forbedre de æstetiske kvaliteter og istandsætte de eksisterende funktioner, der fremstår slidte. Der mangler skraldespande og overdækning i anlægget.

Der er nævnt idéer som shelter og udeskur til hygge, plads til udendørs koncerter og sommerbio, picnic og grill, skøjtebane om vinteren med boder og gløgg.

Projekt 2: Overdækket scene i anlægget "Musikpavillonen"

Anlæggets nye Musikpavillon skal indarbejdes i terrænet og orientere sig mod nord/øst. Pavillonen kommer til at udgøre rammerne for en lang række nye funktioner og aktiviteter, som der ikke tidligere har været base for i bymidten. Her kan afholdes friluftskoncerter, teaterforestillinger, fællessang og skoleklasser kan optræde for venner og familie. Den overdækkede scene vil fungere som et hotspot for ugemiljøet og tiltrække ikke blot lokale men også besøgende til en hyggelig stund under åben himmel. Når scenen ikke er i brug til arrangementer, inviterer den til uformelt ophold og fællesskab.

Pavillonen vil fremstå som en skulptur i det grønne anlæg med de høje træer i baggrunden. Den vil med sin åbne og lette konstruktion indgå naturligt blandt anlæggets øvrige faciliteter uden at tage al opmærksomheden men samtidig tilføre et kulturelt og socialt samlingspunkt og vil fungere som et identitetsstærkt kendetegn.

REFERENCER

LYD PÅ ÅEN

Projekt 3: Tilløbet til Aars Anlægssø, "Lyd på Åen"

Projektet vedrører indsnævring af åløbet i den nordlige del af anlægget.

Indsnævring etableres dels for at opnå et vandløb med øget hastighed og strømhvirvler, så de periodevise algedannelser og lignende begrænses, og dels for at tilføje et lag af rekreative oplevelsesværdier, hvor anlæggets besøgende kan komme helt tæt på vandet og se, mærke og høre vandets rislen.

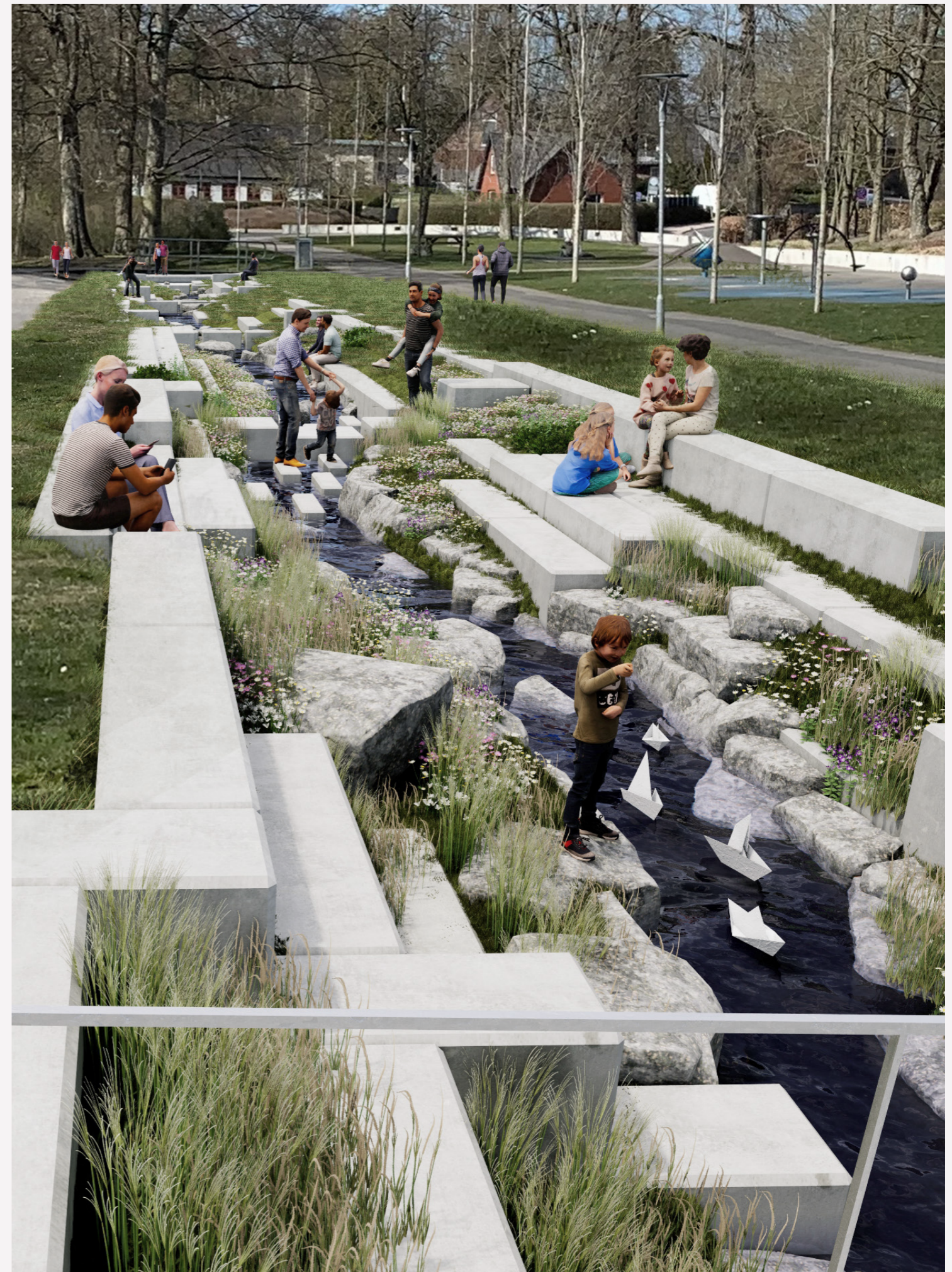
Vandløbet afgrænses med store granitsten i størrelsen ca. 70-100 cm i diameter. Stenene placeres med en afstand, så åbredden bliver ca. 120 cm. En varierende form af sten vil give et virvar af forskellige strømninger og derved et varierende udtryk. Sikring så bagvedliggende dræn og væld fortsat kan løbe frit i åen, sker ved fodring af de store granitsten med mindre varierende størrelser granitsten bagved.

For at aktivere åens potentiale og sikre at parkgæster kan nyde vandet endnu mere, etableres en stenmelssti (med underliggende fibertex) tæt på begge sider langs åen. Endvidere laves en terrænregulering i form af to trin ned til stien langs åen. Dette gør åens vand synligt - også når man færdes på de to øvrige stiforløb langs åen (eksisterende, en asfalt og en stenmel). Samtidig giver de to trin på hver side af åen, mulighed for at sidde og nyde synet og lyden af åen.

Kombinationen af et smallere vandløb med mere vandhastighed og strømhvirvler, sammenholdt med at parkgæsterne kan komme helt tæt på vandet, vil skabe endnu større tiltrækning af parkgæster i anlægget.

Kimbrerfesten har udtrykt ønske om mere plads i forbindelse med afvikling af deres arrangementer, hvilket imødekommes ved at indtænke en plade, der som et stort låg kan lægges over åen, så der skabes et fysisk rum på åen, hvor der kan opstilles boder mv.

Ovenstående projektløsning er således udarbejdet, så ønsker fra daglige parkgæster, Kimbrerfesten, Stafet for Livet, og Borgerforeningen m.fl. er indarbejdet i løsningerne. Projektet understøtter anlæggets traditionsrige arrangementer samtidig med at det tilfører nye muligheder for afholdelse af arrangementer. Og ligeledes giver det flere og bedre muligheder for skoleklasser, børnehaver m.fl. (som dagligt kommer i anlægget) at lave undervisning, lektioner mv. i anlægget.

REFERENCER

KOMMUNALE OG PRIVATE INITIATIVER

Vesthimmerlands Kommunes arbejde med områdefornyelsen i Aars dækker over et omfattende og grundigt arbejde, der bl.a. indeholder udarbejdelsen af bymidteplanen, der er blevet til i et tæt samarbejde mellem Vesthimmerlands Kommune, borgere og erhvervsdrivende i Aars og eksterne konsulenter. Borgere, foreninger, erhvervsliv og unge studerende har deltaget aktivt i bymidteplanens tilblivelse. Der har været overvældende interesse og stort engagement gennem hele processen, som viser at Aars er en by, hvor rigtig mange ønsker at engagere sig og bidrage positivt til bymidtens udvikling. Det er en fantastisk styrke, som kommunen nærer.

Kommunen har lagt stor vægt på borgerinddragelse og aktiv deltagelse i projektet. Det har været vigtigt at sikre, at bymidteplanen afspejler borgernes viden, ønsker og idéer samt sikre ejerskab til projekterne. Realiseringen af projekterne skal ligeledes ske sammen med borgerne og erhvervslivet.

Kommunens målrettede initiativer:

- Inddrage borgerne for at sikre at udviklingen af byen og byens rum er i overensstemmelse med borgernes brug og ønsker.
- Samarbejde på tværs af kommunens forvaltninger og øvrige interessenter, så byens udvikling kommer i berøring med de relevante aktører, og indsatserne bliver forankret de rigtige steder.
- Have øje for helheden, altså hvordan nye fysiske omdannelser med deres forskellige muligheder og funktioner, passer ind i byen som helhed, så byens rum kommer til at understøtte hinanden, og der skabes en sammenhængende og levende by.
- Løse flere "problemer" ad gangen ved at tænke på tværs af strategier i udviklingen af byen. Merværdi opstår når både de sociale, økonomiske og miljømæssige aspekter tænkes sammen i bæredygtige løsninger.

Øvrige initiativer

Aars er en aktiv by med engagerede borgere og en stærk handelsstandsforening og borgerforening, der bidrager til byens udvikling gennem stor initiativrigdom, opbakning til events og aktiviteter samt med økonomisk støtte. Dette har skabt et bredt og godt samarbejde, der er repræsenteret ved flere foreninger og sammenslutninger.

HANDLINGS- OG TIDSPLAN

Kimbrertorvet / Byens Hjerte

August 2021 – december 2021: Planlægning

Januar 2022 – december 2022: Udførelse

Overdækket scene i anlægget / Musikpavillonen

Juni 2021 – september 2021: Planlægning

Oktober 2021 – marts 2022: Udførelse

Tilløbet til Aars Anlægssø, "Lyd på Åen" / Lyd på Åen

Juni 2021 – september 2021: Planlægning

Oktober 2021 – marts 2022: Udførelse

BUDGET

Kimbrertorvet / Byens Hjerte

Vesthimmerlands Kommune 186.500 kr.

Bolig- og Planstyrelsen 186.500 kr.

Aars Erhvervsråd 55.578 kr.

Jutlander Fonden Himmerland 1.000.000 kr.

I alt 1.428.578 kr.

Overdækket scene i anlægget / Musikpavillonen

Vesthimmerlands Kommune 486.500 kr.

Bolig- og Planstyrelsen 186.500 kr.

Fondsmidler* (Spar Nord Fonden) 1.325.000 kr.

I alt 1.998.000 kr.

Værdifuldt vandløb i anlægget / Lyd på Åen

Vesthimmerlands Kommune 186.500 kr.

Bolig- og Planstyrelsen 186.500 kr.

I alt 373.000 kr.

*)Ansøgning om støtte fra Spar Nord Fonden er indsendt, men der er endnu ikke givet tilsagn fra fonde til projektet.

INVESTERINGSREDEGØRELSE

I Aars Anlæg bliver der i løbet af 2021 skabt forbindelser til og et aktivitetsområde på øen i søen og søkanten bliver oprenset. Hertil har Vesthimmerlands Kommune afsat i alt 690.000 kr. Aars Borgerforening bidrager desuden med 320.000 kr. til øen i søen.

Et af de tiltag for omdannelsen af området ved Kimbrertorvet, der er beskrevet i bymidteplanen, er en stor overdækning i torvets nordlige ende. Overdækningen skal sikre, at torvet kan bruges til aktiviteter en større del af året – også når det regner. Udover at en del af dette centrale byrum kommer under tag, etableres der toiletter, depotrum og et madsted i forbindelse med overdækningen tættest ved hande­lsgaden. Projektet er fuldt finansieret med 5.100.000 kr. fra Vesthimmerlands Kommune og 2.700.000 kr. fra Realdania. Udførelsen starter op i slutningen af 2021 og koordineres med de øvrige tiltag på Kimbrertorvet.

Der er planer om at etablere en lommepark mellem Assersvej og Per Kirkebys store kunstværk, der ligger ved Kimbrertorvet. De eksisterende parkeringspladser skal skubbes længere ud i Assersvej for at gøre plads til en grøn oase med mulighed for ophold – fx til at nyde mad fra nærliggende spisesteder eller at spille brætspil, som kan hentes på biblioteket på den anden side af vejen. Finansieringen er ikke afklaret.

Med en sti på det gamle baneter­ræn skal byudviklingsområdet i Aars Vest forbindes med bymidten, så det bliver lettere for beboerne i de forskellige kvarterer at benytte byens mange tilbud. Pengene til realisering af banestien forventes at komme fra Vej­direktoratets cykelpulje.